

ДІЛОВА ТА НАУКОВА УКРАЇНСЬКА МОВА

ОПИС КУРСУ

Студіювання дисципліни «Ділова та наукова українська мова» спрямоване на здобуття знань про офіційно-діловий і науковий стилі української мови. Вивчення предмета передбачає ознайомлення з основними вимогами до складання й оформлення ділових паперів, опанування мови спеціальності, вироблення практичних навичок усного й писемного професійного мовлення.

Особливістю курсу є розгляд основних відомостей про українську мову як багатоаспектну лінгвістичну систему, мовних засобів текстів наукового й офіційно-ділового стилів, оволодіння технологією роботи із сучасним українським фаховим текстом, студіювання вузькоспеціальної термінології як частини лексики мови обраного фаху, огляд основних змін у новій редакції Українського правопису.

Дисципліна «Ділова та наукова українська мова» належить до обов'язкових освітніх компонентів циклу загальної підготовки майбутніх фахівців-бакалаврів, оскільки володіння державною мовою є невід'ємним складником професійної підготовки всіх фахівців у закладах вищої освіти. Пропонований курс допоможе підвищити загальний рівень грамотності, удосконалити мовнокомунікативну та мовнотермінологічну компетенції здобувача вищої освіти й засвоїти специфіку сучасного ділового та наукового спілкування.

ВИМОГИ

- сформовані базові знання з розділів шкільного курсу української мови;
- розвинені елементарні навички мовленнєвої діяльності;
- наявність корпоративного облікового запису @mipolytech.education, Microsoft Teams, Word;
- наявність особистого логіна та пароля в Moodle (для отримання або поновлення слід звернутися до куратора групи).

ДВОРЯНКІН Віктор

viktor.dvoriankin@mipolytech.education
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри мовних та гуманітарних
дисциплін

mip metinvest
polytechnic

Освітній рівень

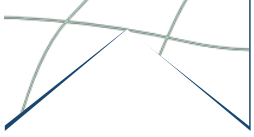
бакалавр

Кількість
кредитів

4,0

Назва кафедри,
яка пропонує
дисципліну

мовних та
гуманітарних
дисциплін

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- вільно спілкуватися з інженерним співтовариством усно і письмово державною та іноземною мовам;
- демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності;
- будувати комунікаційну стратегію і реалізовувати релевантний до ситуації та аудиторії стиль комунікації;
- розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, спілкуватися українською професійною мовою;
- опанувати орфоепічні, лексичні, граматичні, пунктуаційні та стилістичні норми сучасної української літературної мови;
- уміння працювати з різними типами словників і довідників у фаховій діяльності;
- уміння використовувати інформацію з авторитетних лінгвістичних сайтів;
- знаходити необхідну інформацію в науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах інформації, оцінювати її релевантність та достовірність, оформляти бібліографічні посилання відповідно до чинного державного стандарту;
- уміти самостійно працювати, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення; демонструвати здатність діяти свідомо на основі етичних принципів (зокрема неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недобросовісності), цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

ТЕМАТИКА

Українська мова – національна мова українського народу. Державна мова: система норм і стилів. Основи культури фахового мовлення. Орфоепічні та лексико-фразеологічні норми української мови. Орфографічні та граматичні норми української мови.

Ділова українська мова як різновид літературної мови. Класифікація документів. Писемне ділове спілкування. Документування в управлінській діяльності. Культура усного ділового спілкування.

Академічне письмо як різновид наукового (академічного) спілкування. Особливості українського академічного тексту. Мовна особистість доповідача.

ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

– Освітній процес будується як комбінація лекцій та самостійного вивчення навчального матеріалу на платформі Moodle – з одного боку, та проблемно орієнтованих практичних занять із вдосконалення орфоепічних, лексичних, граматичних, правописних, стилістичних умінь і навичок та самостійного опанування навчального матеріалу на платформі Moodle – з іншого.

– Відвідування лекційних занять є бажаним, однак не обов'язковим; від студентів очікується ознайомлення з матеріалом перед лекцією, що дозволить побудувати лекційне заняття у вигляді сполучення пояснень викладача та обговорення проблемних питань, які виникли в процесі підготовки до лекції.

– Під час студіювання курсу широко використовуються наочні засоби візуалізації (презентації, схеми, таблиці тощо), які поєднують з активною діяльністю здобувачів.

– Ефективним є застосування роботи студентських груп і активних методів навчання, а саме: різноманітних рольових ігор, імітаційних ігор, обговорення конкретних ситуацій, випадків, робота в малих групах; дискусія; мозкова атака; аналіз конкретної ситуації; метод випадків; презентація; ділова гра.

– Відвідування практичних занять є бажаним; від здобувачів очікується ознайомлення з матеріалом перед заняттям, що дозволить поєднати пояснення викладача й обговорення проблемних питань, які виникли в процесі підготовки до заняття.

– Здобувач повинен виконати індивідуальні завдання та модульні контрольні роботи в терміни, установлені в розділі «Розподіл балів за контрольними точками та графік їх виконання».

– З урахуванням поточної ситуації від учасників освітнього процесу очікується виконання вимог безпеки при сигналі «Повітряна тривога», санкції за залишення заняття або неявку на заняття не застосовуються.

– Опціонально доступні індивідуальні та групові консультації. З викладачем можна зв'язатися через електронну пошту, у чаті або в персональній розмові в MS Teams.

– Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів за контрольними точками та графік їх виконання

Для варіанта вивчення дисципліни як обов'язкової в II семестрі
(семестр тривалістю 18 тижнів)

Тижні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Всього	
Види контр. точок																				
Робота на практичних заняттях	5	5	1	5	1	1	4	1	4		1	4	1	1	5	1	5		45	
Складання індивідуальних завдань										15								15	30	
Модульні контрольні роботи										13								12	25	
Всього	55										45								100	

Зміст та вимоги до контрольних точок

Назва контрольної точки	Опис контрольної точки, порядок її проходження та отримання балів
Робота на практичних заняттях	<p>На кожному практичному занятті здобувач може отримати по одному балу лише після перевірки виконаних письмових завдань, поданих у модулі «Завдання» до відповідного практичного заняття. Крім того, упродовж семестру запропоновано пройти 8 тематичних тестів (згідно з програмою заплановано вивчити 8 тем). Доступ до згаданих тестів відкривається після вивчення конкретної теми курсу. Розроблено тестові завдання множинного вибору з однією правильною відповіддю (правильна відповідь – 1 бал). У процесі виконання тестових завдань потрібно обов'язково застосовувати правила нової редакції Українського правопису (2019). Максимальну кількість балів, яку можна отримати за кожний тематичний тест, указано у відповідній секції дистанційного курсу (3 або 4 бали).</p> <p>Для виконання поточних письмових завдань і проходження поточних тестів викладач надає по три спроби. Один бал виставляють за письмові завдання до практичного заняття в тому разі, якщо виконано правильно не менше ніж 60 % вправ. Здобувачі мають змогу більшу частину відповідних завдань виконувати усно під контролем викладача на практичному онлайн-занятті (потім письмові завдання подають на перевірку). Оцінку за виконані письмові завдання до конкретного практичного заняття можна оскаржити після перевірки та виставлення балів в онлайн-журналі впродовж трьох днів.</p>
Виконання та захист індивідуального завдання	<p>Індивідуальні завдання (ІЗ) сприяють закріпленню й поглибленню теоретичних знань, отриманих здобувачами на практичних заняттях і в період самостійного студювання дисципліни. Максимальна кількість балів за кожне виконане ІЗ – 15. Отже, можна отримати за два ІЗ максимальну 30 балів.</p> <p>Підготовлені завдання перевіряють упродовж тижня після завершення терміну подачі. Оскарження оцінки може бути здійснене протягом трьох днів після оголошення результатів. Кожному здобувачеві надають по три спроби для виконання ІЗ за двома модулями.</p> <p>ІЗ за модулем 1 передбачає створення відеофайлу у форматі .mp4. Студент повинен записати відеомонолог за однією з трьох запропонованих тем і для перевірки завантажити його в систему Moodle або зберегти у OneDrive, указавши покликання на файл. Цей тип завдання має на меті підготувати майбутнього фахівця до успішного виконання завдання відкритого типу усної частини (монолог) як одного зі складників</p>

	<p>іспиту на визначення рівня володіння державною мовою 3.0 (для виконання службових обов'язків) (https://exam.mova.gov.ua/courses/course-v1:NKSDM+TESTUA+2024/about). Під час перевірки виконаного завдання оцінку знижують на 1 бал за кожне порушення мовної норми та відхилення від вимог (див. секцію «Індивідуальні завдання» в дистанційному курсі, вимоги до ІЗ 1). Однотипні повторювані помилки рахують за одну. Крім того, обов'язково беруть до уваги й змістове наповнення монологу. Якщо немає відеозапису або монолог беззмістовний, завдання вважають невиконаним.</p> <p>ІЗ за модулем 2 передбачає якісне укладання списку літератури з фахової дисципліни (або з фаху здобувача для написання курсової роботи), який має містити 20–25 позицій. Обов'язковим є дотримання вимог до оформлення бібліографії (див.: Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015 (сервіс «Grafati»: https://www.grafati.com/uk/info/dstu-8302-2015/)).</p> <p>Потрібно взяти до уваги підручники, навчальні посібники, монографії, статті, тези, дисертації, автореферати дисертацій, словники, довідники та інші джерела. Рекомендовано віддавати перевагу працям за останні п'ять років.</p> <p>Під час перевірки виконаного завдання оцінку знижують на 1 бал за кожну помилку, відхилення від зазначених вимог (див. секцію «Індивідуальні завдання» в дистанційному курсі, вимоги до ІЗ 2). Однотипні повторювані помилки рахують за одну. Слід застосовувати за потреби нерозривний пробіл.</p> <p>У разі використання списку літератури, запозиченого з інтернету, завдання вважають невиконаним.</p>
Модульні контрольні роботи	<p>Модульну контрольну роботу (МКР) виконують на онлайн-платформі Moodle під час останнього практичного заняття у відповідному модулі за 1 годину 25 хвилин. У разі неявки на таке заняття або неможливості виконання МКР із поважних причин допускається відкриття доступу до МКР за погодженням із викладачем в інший час асинхронно. Кількість дозволених спроб: 3 (для кожної МКР). Часові обмеження зберігаємо.</p> <p>Кожну МКР проводять у формі тестування, яке дає змогу здійснити контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу за відповідним модулем. Розроблено тести множинного вибору з однією правильною відповіддю.</p> <p>У процесі виконання тестових завдань потрібно обов'язково застосовувати правила нової редакції Українського правопису (2019).</p> <p>Максимальна кількість балів: МКР за модулем 1 – 13 (13 питань), МКР за модулем 2 – 12 (12 питань).</p> <p>Отже, можна отримати за дві МКР максимально 25 балів.</p>

Додаткові зауваження:

- здобувач може оскаржити отримані оцінки в порядку, передбаченому Положенням про організацію освітнього процесу ([Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)) та Положенням про політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій ([Академічні політики : Polytechnic \(metinvest.university\)](#));
- оцінки, отримані за роботу на практичних заняттях, не можуть бути відпрацьовані або покращені, окрім процедури оскарження, оцінки за інші види поточного контролю можуть бути покращені за індивідуальною домовленістю з викладачем;
- викладач не має права знижувати оцінку за індивідуальне завдання або модульну контрольну роботу, якщо вони не були складені вчасно, однак у разі, якщо така робота була оцінена пізніше, ніж момент завершення теоретичного навчання в семестрі, то відповідна оцінка не враховується в рейтингу здобувачів освіти.

Форма підсумкового контролю. Порядок визначення підсумкової оцінки

<i>Варіант вивчення як обов'язкової дисципліни</i>	
Форма підсумкового контролю	Іспит у формі тестування на платформі Moodle.
Умови допуску до підсумкового контролю	Наявність не менше ніж 35 балів; якщо здобувачі освіти в результаті самооцінки академічного прогресу не впевнені, що, набравши 35 балів за поточну успішність, складуть іспит на 85 балів і вище, то вони мають підвищити власні результати поточного контролю до прийнятного рівня.
Порядок визначення підсумкової	<i>Для варіанта «іспит»:</i> підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне поточної успішності з навчальної дисципліни (О) та оцінки, отриманої під час іспиту (І); у разі, якщо оцінка,

оцінки	отримана на іспиті, менше ніж 60 балів, підсумкова оцінка дорівнює оцінці іспиту: $\begin{cases} \text{ПО} = \frac{0 + I}{2}, & \text{якщо } I \geq 60 \\ I, & \text{якщо } I < 60 \end{cases}$
Порядок проходження екзамену	Іспит складають на онлайн-платформі Moodle у визначений розкладом екзаменаційної сесії період; кожному здобувачеві пропонується 100 тестових завдань множинного вибору з однією правильною відповіддю (правильна відповідь – 1 бал). У процесі виконання тестових завдань потрібно обов'язково застосовувати правила нової редакції Українського правопису (2019). Іспит передбачає оцінювання рівня опанування теоретичного та практичного матеріалу з дисципліни. Тривалість тестування – 3 години. Кількість дозволених спроб: 1 (у разі виникнення надзвичайних ситуацій або технічних проблем викладач надає додаткову спробу). Порядок оскарження екзаменаційної оцінки визначений у розділі 10 Положення про організацію освітнього процесу (Нормативні документи : Polytechnic (metinvest.university)).

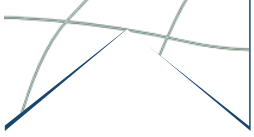
Відповідність між прийнятими в університеті шкалами оцінки наведена в таблиці

Бальна шкала	Рівні	Характеристика	Традиційні шкали	
			Іспит	Залік
90–100	A	Студент демонструє високий рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, що засвідчують його безумовну готовність до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Відмінно	
82–89	B	Студент виявляє вищий за середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, у його знаннях або діях наявні незначні помилки	Добре	Залік
75–81	C	Студент виявляє середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, у його знаннях або діях наявні деякі значущі помилки		
67–74	D	Студент виявляє задовільний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, у його знаннях або діях наявні суттєві помилки	Задовільно	
60–66	E	Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати вивчення навчальної дисципліни		
35–59	FX	Низка запланованих результатів навчання не досягнуті. Рівень наявних результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Незадовільно	Незалік
0–34	F	Результати навчання відсутні або критично низькі		

ОСОБЛИВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

– У разі, якщо дисципліна є обов'язковою для здобувача освіти і він отримав повністю або частково відповідні програмні результати навчання під час здобуття освіти на попередніх або такому ж рівні (дисципліни «Українська мова професійного спрямування», «Ділова українська мова», «Академічне письмо» та ін.), то кредити та оцінка з дисципліни можуть бути перезараховані в порядку, передбаченому Положенням про організацію освітнього процесу ([Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)). Консультацію із цього питання можна отримати у викладача, куратора або гаранта освітньої програми, завідувача кафедри, за якою закріплено цю дисципліну.

– У разі, якщо здобувач освіти хотів би самостійно вивчитипевні курси з проблематики ділової та наукової української мови (наприклад, на освітніх платформах *Є-мова*, *Prometheus*, *EdEra*, *Udemy* або інших, у т. ч. платформах відкритих курсів вітчизняних та/або закордонних університетів), то 1) доцільно звернутися до списку рекомендованих

векресурсів або проконсультуватися з викладачем на предмет релевантності самостійно знайденого освітнього ресурсу програмі дисципліни; 2) у разі успішності опанування відповідного курсу, яке підтверджується сертифікатом або іншим способом, такому здобувачеві в порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті [Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#), здобуті результати можуть бути зараховані замість оцінки з певного виду поточного контролю.

– У разі, якщо здобувач освіти реалізував певний вид наукової роботи (тези, стаття, результативна участь у студентській олімпіаді тощо), то в порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті [Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#), такі результати можуть бути зараховані замість оцінки з певного виду поточного або навіть підсумкового контролю; консультацію з питань визнання результатів неформальної та інформальної освіти можна отримати в уповноваженої особи від кафедри, яка викладає дисципліну; перелік таких осіб можна знайти за посиланням [Студентам : Polytechnic \(metinvest.university\)](#).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Дворянкін В. О. Відображення любові до землі як ментальної риси українців у східностеповому говірковому тексті. *Наукові записки Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка. Серія : Філологічні науки.* 2024. Вип. 4 (211). С. 35–41. URL: <https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/view/569>.

2. Дворянкін В. О. Особливості роботи з новітніми словниками української мови в закладі вищої освіти. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»).* 2025. Вип. 1 (47) 2025. С. 418–428. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1\(47\)-418-428](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1(47)-418-428).

3. Ділова та наукова українська мова : методичні вказівки до практичних занять (модуль 1) для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / уклад.: В. О. Дворянкін, Л. К. Лисак. Запоріжжя : ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА», 2024. 23 с. URL: <https://dspace.mipolytech.education/handle/mip/1590>

4. Кацавець Р. С. Ділова українська мова. За новим Українським правописом : навч. посіб. Вид. 2-ге, доповн. і переробл. Київ : Алерта, 2022. 324 с.

5. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма : практикум. Кривий Ріг : ФОРМ Маринченко С. В., 2019. 178 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3236>.

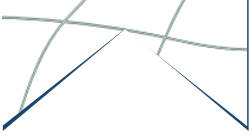
6. Основи наукового мовлення : навч. посіб. / С. А. Бронікова та ін. ; за ред. І. М. Плотницької, Р. І. Ленди. Київ : ЦУЛ, 2022. 252 с.

7. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням : підруч. Київ : Алерта, 2023. 536 с. URL: dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/17879.

АКАДЕМІЧНІ ПОЛІТИКИ

Як член спільноти Технічного університету «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» Ви маєте дотримуватися певних стандартів та академічної політики:

– **Академічна недоброчесність** у вигляді академічного плагиату; фабрикації; фальсифікації; списування; обману; хабарництва; необ'єктивного оцінювання; надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; впливу в будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання – прямо заборонено (докладніше про це – у Положенні про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»); і в разі виявлення – **відповідний захід контролю (контрольну точку) буде оцінено в 0 балів із подальшим повідомленням декану факультету та голові комісії з академічної доброчесності Університету.**

– У разі надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; впливу в будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання студент може оскаржити процедури оцінювання за процедурами, передбаченими Положенням про організацію освітнього процесу (розділ 10).

– Матеріали в рамках курсу, захищені авторським правом, можуть бути використані лише здобувачами освіти, яким призначено цей курс і для цілей, пов'язаних із цим курсом, і не можуть поширюватися.

– Спілкування з однокурсниками та викладачем має бути професійним та ввічливим.

– Очікується, що Ви перевірятимете всі Ваші письмові повідомлення, включаючи поштові повідомлення та повідомлення в MS Teams на коректність змісту та мови.

– Використання ШІ не заборонене, разом з тим, воно має здійснюватися відповідально і з урахуванням «живих» політик щодо використання ШІ в Університеті: студент відповідає за повноту, вірогідність інформації, яка була згенерована/знайдена з використанням великих мовних моделей, здатний ідентифікувати у відповіді, яка частина інформації отримана з використанням технологій ШІ, а що є його власним здобутком/позицією.

– Університет прагне підтримувати середовище, вільне від дискримінації або дискримінаційних домагань, спрямованих на будь-яку людину або групу в межах своєї спільноти – здобувачів освіти, співробітників або відвідувачів.

Докладніше про академічні політики стосовно етичності поведінки, академічної доброчесності та протидію булінгу можна дізнатися за посиланням: [Академічні](https://metinvest.university/академічні-політики/політики - Polytechnic (metinvest.university)) [https://metinvest.university/академічні-політики/політики - Polytechnic \(metinvest.university\)](https://metinvest.university/академічні-політики/політики - Polytechnic (metinvest.university)).